

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ES ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY

Szerkesztő: P AP DOMOKOS

Előfizetési ár: Egész évre 30 L. Magyarországra: 36 L. Egyes szám ára 4 L. Akik a 30 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítói-díj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárhoz küldendő.

Ujévkor.

Magas szikla élén állunk. Előttünk a mélységes fenger minden fiúkával, utánunk a göröngyös és süppedékes szárazföld utáival és utasaival. Az a múlt, ez a jövő. Ettől sokat várunk, de félünk megközelíteni. Attól amit kaptunk, ha jó volt, elrakítottuk emlékeink közé, ha rossz, igyekszünk elfeledni.

A rossztól való szabadulás vágya ott éli mindig mint életöszlőn és mint erkölcsi parancs. De mi sokáig, talán vénségünkig, csak ösztönösen élünk. A lélek öntudaira ébredése csak nagy megrázkódtatások után, csak „az idő teljességében” következik el.

Kifárad az ember a rosszban, jóra vágyik. Keresi a vezető szellemet, mely szövétnekével előtte világítson. Sívárgó vággyá izmosul benne az a gondolat, hogy mégis talán jobb lesz ami jó, mint ami elmúlt. De messze még a virradat, mikor a támadó nap sugara szívárványszínt festi a szakadozó felhők fodraira.

Aki elveszíti türelmét, sohasem látja meg a boldogító új nap tisztá fényét, mert ekkor már lelkéből szállnak föl a bizalmatlanság és hiteflenség fellegei. A bizva hívó előtti semmi sincsen messze, semmi sem lehetetlen. Ha üldözik, tudja hogy van menedékhely Isten előtt, ha támadják, bátor vezérként áll a helyén, mert tudja, hogy aki Istenben bizik, meg nem csalatkozik.

Csak a nemfőrdőmség, csak a „minden jó úgy, ahogy van”, csak a féltlen tunyaság nem jut soha kikötőbe, hanem hanyódik egyik parttól a másikhoz. Az embereket gyűlöli, Istent nem keresi, nem is szereti. Neki nem jut illébe Jézus bátorító szava: „Mifélek ti kicsiny hitűek.” Előtte nincsen új esziendő, mert nincsen megújulás.

Szerencsétlen és boldogtalan ő, akár egyedül bolyong, akár főmeget gyűjt maga körül.

Nekünk nem ilyen féltova lelkekre, hanem finni és akarni tudó emberekre van szükségünk. Ilyeneké az élet, ilyeneké Isten országa, a boldogság itt a földön. Az ilyenek mindig új esziendőt élveznek.

Kelemen ~~Lajos~~ ur
Szentgyház ~~12~~

Loco

Helyt

Str. Iuliu. Maniu 24

Jóltevőink emlékére.

A kolozsvári ünnepélyen 1923. dec. 16-án elmondotta Ferencz József püspök.

Tisztelt közönség! Hölgyeim és Uraim! Egyházi Képviselő Tanácsunk elrendelte, hogy ez évben minden egyházközségünkben egyházunk jóltevőinek emlékére egy vasárnap istentisztelet keretében ünnepélyt tartsanak. Ez az intézkedés nem új, mert én jól emlékszem, hogy gyermekkoromban, még csak elemi osztályos tanuló voltam, talán 1842-ben, ily emlékűnnepély tartatott Kolozsvárt templomunkban, melyen mint bámuló én is jelen voltam. A beszédekből természetesen nem sokat értettem, de az ünnepély fényében, külsőségeiben, még most is emlékszem rá, nagyon gyönyörködtem. Több ilyen ünnepély talán nem is volt. De 1862-ben szabályoztatván ezen emlékűnnepélyek megtartása oly módon, hogy gimnáziumainkban 5 évenként megtartassanak, amelyeken egy-egy tanár valamelyik jóltevőnknek életrajzát kidolgozva, felolvassa. 1863-ban kolozsvári főgimnáziumunkban Nagy Lajos tanár Suki László életéről és alapítványáról tartott felolvasást, amely a Keresztény Magvető 3-ik füzetében kiadatott. Szintugy székelykereszturi és tordai gimnáziumainkban is ugyancsak ez évben megtartatott az emlékűnnepély. Arra még emlékszem, hogy 1868-ban Augusztinovich Pálnak Buzogány Áron tanár által megírt életrajzával tartatott meg az ünnepély. Hogy mikor szünt meg és miért ez ünnepélyek megtartása, nem tudom. Ezt újította most meg az E. K. Tanács rendeletével s nagyon helyesen tette, mert egyházunk jóltevőinek csakugyan hálával tartozunk azért, hogy egyházunkat és iskoláinkat adományaikkal megtartották s megmentették a megsemmisüléstől, aminek oly sokszor ki voltak téve. De ez emlékűnnepélyek másfelől minket is köteleznek, hogy elődeink példáját kövessük s egyházunkért és iskoláinkért ne sajnáljunk semmi áldozatot meghozni.

Ami már a jelen ünnepélyt illeti, a templomban ugyan a dél-előtt megtartatott az egyházközség részéről a jóltevők emlékére az istentisztelet, de a D. F. E. és az Unitárius Irodalmi Társaság annak mintegy kiegészítéséül elhatározták, hogy egyes jóltevőnkéről névszerint is megemlékeznek s e tekintetben a mai ünnepélyen szíves lesz Kelemen Lajos tanár ur klenodiumokkal kapcsolatban előadást tartani. A mire ezennel felhíva, az ünnepélyt megnyitom.

Tiszteld a múltat.

Élj a jelenben.

Dolgozz a jövőért.

„Ó hazám. mikor lesz vége e kínos aggodásnak miattad! Derengsz néha szép reményt, sugárzassz néha szép jövőndőt, s oszlanl látشانak fellegid. És megint új robajjal dultnak feletted zivatarok. Ahez valóban fárasztó élet, ez a reménytelen szerelmesnek gyötrelmes élete.“

1834. Január 13.

Böllöni Farkas Sándor.

TŰZHELY MELLETT.

Egy unitárius költő verseiből.

MELEG PONTOK.

Azok a szép csillagok felettem,
Mik megadják varázsát az égnek,
Forró napok, önhevüktől izzók,
Szétszórtan és magányosan égnek;
Az űrben, hol sok ezer világ van:
Meleg pontok egy hideg világban.

Azok a kis meleg szobák, honnan
Égő lámpa kandikál az éjbe
S havas mezők didergő-vándorát
Igy biztatják: „melegedni térj be,
Mert itt benn most melegebb világ van“:
Meleg pontok egy hideg világban.

A sok szív, mely annyi forró dalnak
Életadó s melegítő fészke
S az a sok szív, mit az élet dobott
Egy-egy szépért rajongó művészbé,
Itt a földön, hol annyi rűtség van:
Meleg pontok egy hideg világban.

APÁMNAK.

Legdrágább űsi cimérem
Munkától kérges tenyered.
A legdicsőbb nemességet
A jövendőkre te nyered.

Gondterhes űsz fejed, apám,
Nekem becsület lobogóm.
Meghordozni a világban
Fejemet én is így fogom.

A szegénységünk büntelen,
A vagyonunk mind tiszta kincs,
Ami van: az minket dicsér,
S mi vádolhatna: semmi sincs.

ANYÁMNAK.

Anyám, ki szegény sorban éttél
Gazdag reménnyel telve el,
Küzdöttél érettünk, értem
S még ma is verejtékezel.

Anyám, én nem így szeretnék fizetni,
Nemcsak reménnyel egyre még.
Mikor jön a való, ha most sem,
Nekünk a reményből elég.

Anyám, én szeretnék adni néktek
Gondtalan napot, jólétet;
De engem is csak reménnyel
Fizet a gazdám: az élet.

Halmágyi Samu.

Lelekesítő példák egyházközsegeink történetéből.

— Székelyszentmihály és társai dicsősége. —

A jelen idők szomorú napjaiban, midőn lelket megható szép tettekkel alig találkozunk, midőn mindenki önmagának él, midőn a múlt idők nagy alakjaira visszatekinteni nem elég erős már szemünk, — én tisztelt olvasóim, visszazálok rég elmúlt időkbe, csendesen nyugvóknak sírját bontogatom, halottakat akarok feltámasztani, hogy a régen porladozó ajakáról hallhasson jelen nemzedék lelket átjáró szép beszédet, hogy olvasson azok életéből lelkesítő szép példákat.

Hogy célokat elérhessem, elmondom, hogy és miként építették fel őseink e maholnap 100 éves templomot és elmondom, milyen lélek vezette filiális népeinket a maguk templomaik megépítésében.

A régi írásokból azt látom, hogy ez a templom a második közös temploma Székelyszentmihálynak és a hozzá tartozó filiák népének.

Hogy mikor és kik építették e helyen állott első templomot — nem tudható. Csak azt tudjuk, hogy hosszú századokon át fentartotta a vallásos buzgóság, melyet az 1836-ban tartott környéki vizitáció is elismer, midőn ezt írja: „A templom, torony, ámbár századokkal mérköznek, mégis jól állanak, csupán a cinterem, kertekek hibáznak, a régiség gyözevén rajtok.”

Habár a templom még jól áll, az 1837-ben tartott környéki v. hivatal új templom építését hozza javaslatba: „A cinterem kőfala düledezett, a templom, a hajdani időknek után nyomozhatatlan munkája, a régiségnek bélyegeit mutatja s különben is öt falu egyzettvén egy templomban, ezen szent hely a hívek befogadására kicsiny, keskeny, mely helyett ujat alapítani a vizitáció szükségesnek látja, de ezt így vette észre maga a szent eklézsia is, minél fogva, mint némely vásároktól és mészkeszítéstől látszik, előkészületeket tenni megindult.”

Valóban megindult. Mint a fogságból hazakerült Izrael népe: olyan buzgósággal fog hozzá 5 falu apraja, nagyja a lelki Jeruzsálem felépítéséhez. A buzgóság felkutatja és kátlanba rakja e vidéknek kevés mészkövét, a lelkesedés összehordja a Nyikóvölgy minden fővényemét, téglává gyurja itt-ott alkalmasnak talált földjét, úgy, hogy 1841-ben 201.500 téglával, 2338 véka beoltott mésszel hozzá kezd a templom építéséhez.

A régi templom, a hajdani időknek utánnyomozhatatlan munkája bomlik, az új épül. Az omló és épülő falakon az egyházközség lelke: *Pap Sámuel* gondnok áll, ki a hozott határozat szerint, a régi templom minden használható részét biztos helyre rakatja, 160 öl követ az egyház tagjaival előteremt, több ezer véka mész kiégetéséről vagy bevásárlásáról gondoskodik, a templomfedeléhez szükséges cserepet messze földről hozatja, a templomba készitendő székekhez a deszkát előre beszerzi; gondoskodik, hogy minden 8 hét-

ben naponként a pallérnak a hivek részéről kiszolgáltassék 2 font hus, vagy egy tyúk, vagy egy disznó láb, vagy sódar, egynegyed kompona turó, 100 tojás, 8 font só, hat véka kenyérnek való és 8 font szalonna. Ez déli 12 órákor, a kőműveslegények ételével, melyet szintén a hivektől kell összegyűjteni, mindig készen legyen s aztán legyen gondja, hogy a pallérnak a papnál, a legényeknek máshol legyen szállásuk ágyneművel, a vacsorához gyertyájuk a világításra; gondoskodjék, hogy mindennap 15 szekér készen álljon a fővényhordásra és a szükséges munkás a kőművesek mellett reggelként, kiknek jutalmat is ígér az esetben, ha a régi templom fundamentumából a régi római írással ellátott köveket jobban kikutatják.

Ennyi önfeláldozó munkának meg is lett az eredménye, mert már 1843-ban a templom, a torony pedig a templom magasságáig, „mielőtt a hó borítaná a földet, — készen valának“.

Az 1843-ban tartott v. hivatal elragadtatással ír az új templomról. Ezt írja: „Messze földön nincs ehhez hasonló Istenháza. S ez eklézsia-buzgó népét senki sem tudná kellőképen megdicsérni.“

Tele van a lelke édes örömmel ez eklézsia minden fiának, leányának, de egyúttal aggodalommal is. Még az alkotások óriási tömege vár a hivekre. Még nincs boltivezés, szószek, ablak, ajtó, pad, karzat, torony, korona, orgona. Már teljesen elfogyott minden anyag, pedig a hivek önmaga megrövidítésével bérbe adták 6 évre havasukat is, csakhogy a templom tovább épülhessen. Az önkéntes adakozások mellett, melyek több száz kalangya búzát, zabot és több száz véka töröküzát tesznek ki, minden évben kivetik és vonakodás nélkül fizetik a rovatalt szegények és gazdagok egyaránt. Megtesznek minden lehetőt és lámpásaikból mégis elfogy az olaj... Sötét van. Az aggodalom felhői borulnak a lelkekre amiatt, hogy a templom építését befejezni nem tudják. A csüggedés erőt vesz a lelkeken... már-már elmerülnek a szívek az aggodalom habjaiban és azok között, kik lehajtott fejjel, bus ábrázattal jártak, megjelenik *Pap Sámnel* és szól: „Mit féltetek, oh kicsiny hitűek?!“ Ha ti mindnyájan azt akarnátok is, hogy templomunk építése egész eklézsiánk nagy szegényére félbemaráljon, *hál én nem akarom!* Én olvastam, hogy az unitáriusoknak Kolozsvárt, az óvárban levő kollégiumát erőszakkal elvették a katolikusok és a diákok a Magyar-utcában sővényből mást fontak, megtapasztották és abban tovább tanultak; én olvastam, hogy Gédeonnak egy kicsiny csapata megvert nagy, lomha seregeket; olvastam, hogy elvettek tőlünk 100 és 100 templomot és unitárius testvéreink még olyan helyeken is mást építettek, hol alig voltak 2—300-an. Mi itt 5 községben 1000-en vagyunk. Mi ne tudnók felépíteni? Megveri az igaz Isten, ki most félreáll! Tudjátok-e mi kell ahhoz, hogy templomunk felépülhessen?... Akarat! Ha mindnyájan akarjátok, megmondom nektek, hogy lesz e templomból egész Istenháza. Így: „Én egyedül vettetek 1000 téglát, te negyedmagaddal 1000-et, te 10-ed magaddal 1000-et és így tovább. Elfogyott a fővény a Nyikó medréből? Majd mást hoz a

megáradott patak! Akarjátok?” És Sámuel próféta szavára felel a nép: Akarjuk!

És az utolsó szem fővényt is összegyűjtik, a patak minden követ összehordják ingyen, buzgóságból. Őt község népe közül mindenki ott van, még a gyermek is. Ezek a vízfordók a mész beoltásához, azok a még hiányzó cserepet hozzák messzi vidékekről, ezek fát, követ szállítanak... mindenki munkában. És épül, épül az Istenháza, anyag van bőven, de a pénztárból elfogyott az utolsó garas is. És ismét szól Sámuel próféta: *„Isten dicsőségére és eklézsiánk becsületeért a pénzt is elő kell teremtenünk... elő kell teremtenünk a föld fenekéből is.* Látom, hogy itthon nem boldogulhatunk. Barátaim! Holnap megyek Udvarhelyre. Birtokomat betábláztatom. Hozom a hiányzó pénzt a ref. iskola pénztárából. Birtokomon sohasem volt teher, nevem után adósság, de büszkén fogom magamat adósnak vallani, mert egyházamért, vallásomért életem sem sokalnám!”

És úgy lett. 1846-ban elkészült a boltívezés, az ajtók, az ablakok. 1848-ban elkészült a talpaspohár alaku, liliumlevelekből kiemelkedő gyönyörű szószék, amelyet ittjárt amerikai testvéreink is elragadtatással szemlélték. 1864—65-ben elkészül és bádoggal befedettet a 30 m. magas torony, 69-ben a 8 változatu diszes orgona és korona.

Ime, 32 esztendőnek alig szünetelő munkája: a diszes templom, a Nyikóvidék ékessége, végvára az Unitárizmusnak, — készen van! Félmillió téglá, 160 öl kő, 5000 véka mész használtatott fel a templom és torony építéséhez. A régi templom fundamentumából kiszedett, római írással ellátott kövek ott vannak a toronynak a földszinére kiemelkedett részén s így a *„hajdani idők után nyomozhatatlan munkájának maradványait“ ma is szemlélhetik az érdeklődők.*

Viselni a gondnoki tisztet ilyen nagyszabásu építkezés között, nem kicsiny feladat. Kiállítani a munkást minden reggel 5, egymástól távoleső községből, összeszedni minden napra a vállalkozók, kőművesek, ácsok élelmét házanként, elhagyni a saját munkáját, állani a romokon, meg az emelkedő falakon szüntelen — olyan áldozat, melyet eléggé méltányolni nem tud a mai kor gyermeke, ki ebbe a kész templomba ingyen jár imádkozni.

Vajjon ott maradt-e a Pap Sámuel birtokán az az 1000 pengőforint adósság, melyet Isten dicsőségeért és egyháza iránti szeretetéből kölcsön felvett. Nem! A hívek buzgósága felszabadította a teher alól.

Amikor az öregség terhe alatt leroskadva, elerőtelenedve, letette gondnoki tisztét Pap Sámuel, az Eklézsia hálásan megköszönte fáradhatatlan munkásságát és tisztelete jeléül egy pár csizmával ajándékozta meg, ki azt elfogadni nem akarta.

— Miért akartok megjutalmazni engem?... Hogy szerettem az egyházamat?! Hiszen ez kötelességem volt. Hogy adósságba vertem magamat azért, hogy Isten dicsőségére hamarabb felépüljön templomunk, ezért sem érdemlem meg a jutalmat. A Jézus és Dávid

Ferenczünk meghaltak hitünkért. Mi a kereszt kinjához, a rabság bilinciséhez képest az én áldozatom? Semmi! Ne akarjatok megjutalmazni engem. Inkább bocsássatok meg, ha nem tudtam eléggé hű lenni ott, ahová állítottatok.

És a végén mégis meghajlik a nép szeretete, kérése előtt, elfogadja az ajándékot, de kijelenti, hogy csak akkor fogja viselni, mikor az Istenházába mehet, mert ő azért az ajándékért is dicsérni akarja az Istent. Mikor az ajándékot karjára véve, hazafelé indult a gyüleésből, azt kérdezte a nagy sokaságtól: Tudjátok-e, hogy tisztelték ti meg igazán engemet? *Ugy, ha ezt a templomot sem ti, sem utódaitok soha üresen nem hagyjátok! Ha nemcsak szájjal lesztek unitáriusok, hanem, ha a szükség úgy kívánja, áldozattal is.*

Vajjon e nehéz időben, midőn egyházunk hajóját vihar ide-oda hánnya, helyesen értelmezzük-e a Pap Sámuel végrendeletét?!

Az idő kereke 1801-re fordul. Akkor építi kobáttfalvi leányegyházunk első templomát. A mostani a második templom. Az örvendező népre, hogy temploma ma-holnap felépül — rettenetes csapás szállott. Játszó gyermekek tüzétől felgyul a község. Egész utcásor ég. A nép ott van a mezőn és borzadva szalad haza, hol házát, csürét, mindenét emészti a pusztító lángok. Senki sem mer égőháza felé közeledni. A jajongók között legkétségbeejtőbb a zokogása Szász Márton számadó gondnoknak, ki roskadozó háza előtt rémesen kiáltja: *„Nem bánom, ha semmim sem marad is, csak a a megyeládáját tudnám kihozni!* És beszalad az égő gerendák közé. Ajakán ez a szó: *„Én Istenem, könyörülő Isten, segély meg engemet“.* És Szász Márton arcán, fején, kezén, hátán égési sebekkel, hóna alatt a megyeládájával kijön a lángtengerből. Ajakán ez a szó, ez a felkiáltás: *Áldassék az Isten, hogy megmenthettem a megye ládáját.*

Ime, egy ember, kinek az élete sem lett volna drága, csak hogy megmenthesse a megyeládáját. Szász Márton! Ha tudnám hol van rég beomlott sírod, oda, mint az Istenházába imádkozni járnék, poraidat szét szórnám a szélnek, hogy vigyen abból minden unitárius szívbe... mert... mert most még nagyobb tűz van, most 400 esztfendős egyházunk épülete gyúlt meg. Szász Márton, ébredj fel! Vezess minket az égőlángok közé, hogy együtt mentslük meg a megyeládáját: a mi szegény, haldokló egyházunkat.

1803-ban kezdik építeni alsó-bencédi hiveink első templomukat. Mindenki ott van az emelkedő falakon. Ott van kezemunkájával, zsebének pénzével... Csak egy ember nem megy oda, csak egy nem segít: *Bencédi Tamás.*

Miért nem segít? Roskadozó öregember. Nem bírja a lába. Nem tud felmenni az emelkedő falakra. Leszédülne onnan. Odaviteli magát... nézi... nézi, hogy épül az Istenháza... és hull... hull a könnye, hogy ő nem segíthet. És tudjátok-e édes afiai, hogy segített nyugtalankodó lelkén? Így végrendelkezett: *„Miután tehetet-*

lenségemnél fogva nem dolgozhattam az épülő templomon, a megyének hagyón Füzesbeli földem.

Bencédi Tamás! Te roskadozó öregember, tudod-e, hogy te voltál az első az emelkedő falakon? Inog a lábad, szédül a fejed s még sem esel le soha az Isten templomáról!

1861-et irnak. Felsőbencédben épülni kezd a Firtos Gergely uram által ajándékozott helyen az Istenháza. A jószívek adományából épül. Mindenki adott, csak Gáspár József nem. Kőből van tán a szíve? Nincs! Aranyat érő szíve van. Szegény szalmás viskóban a halállal vívódik. Szegény rokonai körül állják ágyát a haldoklónak, kiszól hozzájuk: „Megver az igaz Isten, ha meg nem teszitek, amire én kérek! Halálom után adjátok el kis házamat a bennelévőkkel s felét a pénznek tegyétek az Urládájába. Mindenki adott az épülő templomra, csak én uem. Nem volt miből, mikor kéregettek. A sirban nem tudnék pihenni, ha a nevem nem kerülne az adakozók közé. Értitek? Felét az Urládájába, felét nektek!

Lehunyta szeméit. 34 forint 21 kr. került az Urládájába vagyona feléből. Gáspár József édesen pihen, ő is építette az Isten templomát. Amit adott, csak a szegény asszony kétfüllére, de ott fenn, az élő Isten előtt mily kedves áldozat!

Mi édes fiaim, a Pap Sámuelek, a Szász Mártonok, a Bencédi Tamások, a Gáspár Józsefek utódai, unokái vagyunk. Nekünk is van szívünk s ha haldokló egyházunk, az a drága jó anyánk kér, hogy omladozó templomára vigyünk áldozatot, mi megtudnók-e tagadni jó édesanyánkat.

Nem tudom elhinni. Ha siketek lennének a kiáltó szóra, félek, hogy rég elporladt ujjakkal ezt irnák a jelen nemzedék szívére:

„Mégméréttél fontban és hiányosnak találtattál!”

Székelyszentmihály, 1923.

Deák Miklós unitárius lelkész.

12 kérdés.

1. A bibliának mindenik része egyformán becses-e?
2. Jézus tanításait ma is lehet alkalmazni?
3. A testvériség és emberszeretet általános lesz-e valaha?
4. Ellehet-e kerülni a háborut?
5. Jézus Isten volt-e?
6. Van-e ördög?
7. Halála után visszatért-e Jézus a földre?
8. Azért jött Jézus, hogy az embert megszabadítsa a pokoltól?
9. A vallást életed kiegészítő részének tartod-e?
10. Miért szereted az unitárius vallást?
11. Miért szeretsz templomba járni?
12. Kiket tartasz ma jó unitáriusoknak?

Feleletet kérünk olvasóinktól lehetőleg mindenik kérdésre. Elég csak igen vagy nem, de névírás nélkül nem vehetjük figyelembe.

Fiatalság barátja.

Az első életnyilvánulás.

A D. F. Ifjúsági Egyet első műsoros ülését megalakulása után december 14-én este 8 órától kezdődőleg tartotta meg az Unitárius Kollégium egyik földszinti termében — saját klubhelyiségében — sok lelkesedéssel és reménnyel.

A műsor Lőrinczi László szép imájával kezdődött. Utána Szent-Iványi Sándor olvasta fel elnöki megnyitóját, melynek egyik érdekes részletét alább közöljük. Majd Máthé Dénes kereskedelmi hallgató szavalta el Eötvös „Bucsu“-ját. Ezután dr. Boros György főjegyző tartott előadást az unitárius múltból, figyelemzvetvén az ifjúságot kötelességeire s lelkesítvén jövőjére. Az előadás után Máthé Sándor szavalta el Szabó Jenőnek „A vak“ című költeményét, igen szépen. Harmonium-játék, ének és az elnöki bezárót fejezte be az első ülés műsorát, amely nagyszámu hallgatóság jelenlétében folyt le.

Ahol a háboru nem zilálta szét a lelkeket, ott a mi hitünk gyönyörűen terjed. Így Amerikában. A művelt emberiség kezd mind jobban és jobban arra fordulni, ahol az egy Isten dogmáktól, misztikus képzetektől és tömjénfüstjétől mentes alakja ragyog. Itt nálunk olyan időket élünk, melyben átok a kimondott szó, bűn a nyitott szemmel látás és bünhődés a sorsa minden szabad eszmének. Lassan, nagyon lassan haladunk afelé az idő felé, melyben ismét lehet szabadon tenni és szabadon gondolkozni is. Az emberek nem tértek még magukhoz abból a nagy megrázkódtatásból, melybe őket a háboru utáni nagy átalakulások, összekuszált országhatárok és elveszített ezeréves álmok döntötték. Voltak pillanatok, melyekben csak csa-pásaiból tanulták ismerni az Istent és ismét voltak pillanatok, amikor a megfélemlített embertömegek csak a babonák, csak a félfomályok, csak a rejtelmek világában tudták Istent lelkükbe hívni. Vazaluszai lettek okkultista rajongásoknak, spiritiszta csalásoknak és theoretista álbölcsességeknek. Ezek a pillanatok nem voltak alkalmasak arra, hogy a mi tiszta, sötétségektől és babonáktól megtisztított egy Istenünket hirdetni kezdjük. — De azóta tisztult valamit a helyzet, mert a szíven sújtott emberiség ébredezni kezdett. Most már lassan mi is megindulhatunk. Nem úgy, hogy összetörjük valakinek a lelkében az élő hitet. Nem úgy, hogy kiirtsuk lelkéből az egy Isten képét, mást, újat talán nem tudva adni gyengeségünk miatt, helyette! Hanem csak szelíden mesélni a mi Istenünkről, aki nagy, aki hatalmas, aki tiszta, aki szentháromságon és dogmán felülállva él, létezik eme teremtett világ üdvösségére. Sohase feledjük el a Mikes gyönyörű példázatát arról a remetéről, aki így tudott imádkozni: Atkozott legyen az Isten. Mert ő azt hitte, ezzel fejezi ki azt, hogy áldott legyen az Isten. És meghallgattatott, mert igazán érzett. Ilyen az emberekben élő hit is. Ha balga is sokszor, ha felvilágosult értel-

münk előtt megmosolyogni valónak is látszik, de ha igaz szív érzi, akkor jó, akkor szent, akkor Istenhez vezet. Csinálhatnánk nagy forradalmakat az eszmék világában, megölhetnők sok ember lelkében azt a képzetet, melyet talán helytelenül állított fel az Istenről, de megölnők vele az élő hitet is, melyet pótolni nem lehet.

Mi lehet hát a követendő utunk? A szeretet szavával menni az emberek közé, aztán beszélni felmagasztosult szívvel és hittel tele lélekkel arról az Istenről, akit mi látunk. Így, csak így lehet keresztülvinni azt, hogy az embereket lélekben ne összetörjük a régi dogmákkal együtt a hitet is, hanem emeljük, tisztítsuk és tökélesítsük azt mindaddig, amíg odáig érnek, ahol mi vagyunk. És akkor hinné fogják, látni fogják, érezni fogják *azt* az Istent, amelyik egyedül igaz, egyedül *szent*, a mi egy Istenünk.

Az unitáriusok hite mindig erős volt, ezt hála Istennek, nyugodtan elmondhatjuk. De eddig a maga hitbuzgóságával meglehetősen zárkózott volt. Ha megkérdezték egy hívőt a társaságban, hogy „hát igazán, Ön unitárius? Beszéljen róla valamit . . .“ Akkor ennek az embernek az arca kigyult, a szeme csillogásába valami emberfeletti erővel összegyűlni látszott minden hite és minden vallomása, amit csak az évszázados meg nem értés, üldöztetés tudott ilyené tenni és csak azt mondta röviden, de mindent kifejezően: Egy az Isten.

A ma unitáriusa ne ilyen legyen. Az ő arca is gyuljon ki és az ő szemében is égjen az a lelkesült láng, de az ajka többet beszéljen. Tanítsa meg hallgatóját arra, hogy milyen az ő Istene, egy-egy próféta legyen mindenikünk az élő hit erejével és az apostolok lelkesedésével. Így lesz erős, boldogító és üdvöt adó *a társadalomnak Istenben való hite*.

Sz-I.

NŐK VILÁGA.

Kötőkéink Kolozsvárt. A múlt évben oly szép sikerrel megkezdett „Kötőkét“ ez idén is bevezette a kolozsvári „Unitárius Nők-szövetsége“.

Két igen kellemes délutánról számolhat be október és november hóról.

Elnöki megnyitó, zongoraszóló, női énekkar, hegedűszóló volt az első „Kötőke“ nivós műsora. Háziasszonyokul: dr. Boros Györgyné, László Gyuláné és Csathó Pálné szerepeltek.

A második délután sem maradt sikerben mögötte az elsőnek. Zongoraszóló után Pálfi Márton tanár adott elő román költeményeket saját fordításában. Énekszóló zongorakisérettel zárta be a kiváló műsort. Háziasszonyok voltak: Végh Mihályné, Csifó Salamonné, Hídegh Mihályné.

Itt tudatjuk nőinkkel, hogy január 10-ére jelzett „Kötőkét“ egy héttel későbbre, *január 17-ére* halasztotta szövetségünk. Háziasszonyok lesznek: Pap Domokosné, Vass Domokosné, Dávid Albertné. Kérjük minél számosabban való szíves medjelenésüket.

Egyleti munkásság.

Dicsőszentmártonban a küküllőköri lelkészeknek dec. 15-én értekezletük volt. Dec. 16-án d. u. 5 órakor az iskola nagytermében vallásos estély tartott. Ugyanott az ifjusági egylet minden szombaton összejövetelt tart. A tisztujtásnál az ifjusági egylet alelnökei Molnár Katica és Pálffy István, jegyzője pedig Pap Sándor lett.

Bethlenszentmiklóson a küküllőköri tanügyi bizottság dec. 17-én tartotta ez évben második ülését.

A maroskőri Dávid F. fiók-egylet ismét kezébe vette az elszánt munkásság zászlaját. Marosvásárhelyt dec. 2-án d. u. az unitárius templomban élénk érdeklődés mellett megtartottuk az évi első műsoros összejövetelünket, ahol a vidékiek és a másfelekezetben levők is megjelentek. „Szívemet hozzád emelem“ zsoltár-melabus akkordjai után Kovács Béla iklandi unitárius lelkész imádkozott. Majd Rédiger Géza mvásárhelyi lelkész, a köri egylet alelnöke emlékbeszéd kíséretében emlékezett meg a mvásárhelyi egyházközség jóltevőiről; a szellemi jóltevők közül Kelemen Albert esperes-lelkész, dr. Hatála Péter egyet. tanár és Csongvai Lajos f. ü. gondnokot; az anyagi jóltevők közt a nagy Derzsi János f. ü. gondnok és a ~~(ma is élő)~~ lelkes Biás Istvánné szül. Kovács Mária urinőt említette fel. Bizony példát adó alakok mindannyian! — Utána: Zsakó János ur énekszólója következett. Mit Keresztesi Dénes szentgericezi lelkész felolvasása követett „Istenkáromlás“ címen, melyben a legrégebbi időktől napjainkig feltárja az Istenkáromlásnak különböző módjait. Mindvégig lebilincselő hatással bírt. — Nagy Irma k. a. igen ügyesen szavaltta el „Gedővár asszonyát“ élénk tet-zés mellett. Ezt követte a közének, majd elnöki bezáró után perselygyűjtés volt a köri egylet pénztára javára.

Utmutatás a D. F. E. megszervezésére.

1. Minden egyh.-község haladéktalanul szervezze meg a maga D. F. Egyletét, ha még nem volna!

2. Minthogy a D. F. Egylet célja az összes unitárius hivek társadalmi megszervezése, ennél fogva a D. F. Egyletnek mindenki tagja.

3. Minthogy az egyh.-községi fiókegyletek működése egységes vezetést kíván, szükséges, hogy az összes alakulatok (pl. nőkszövetség, ifj. egylet, dalkör, gazd. egylet, olvasó-egylet stb.) egy közös szervezetben tömörüljenek.

4. A közös szervezet keretében és a közös vezetés mellett a következő tagozatok alakíthatók meg:

- a) Felnőtt férfiak köre (pl. olvasókör, dalkör).
- b) Nők szövetsége.
- c) Ifj. egyesület.

5. Az egyh.-községi D. F. fiókegylet elnöke olyan férfi legyen,

aki az egyh. érdekeit szíven viseli, a közügyekben tevékeny és áldozatkész.

Ezt az elnököt az alakuló gyűlésen egybegyűlt hívek választják meg.

A tagozatok vezetői:

- a) A nők szövetségének egy arra érdemes és alkalmas tagja.
- b) Az ifj. egyletnek szintén egy alkalmas tagja. A tagozatok vezetői egyuttal a közös szervezet alelnökei.

6. A tisztikar többi tagjai: egy pénztáros és egy jegyző.

7. A választmány tagjai az említett öt tisztviselő s ezen kívül két-két tag a férfiak, a nők és az ifjak részéről. A tagok száma az egyházközség nagyságához képest több is lehet.

8. Évnyegyedenként egy-egy választmányi és évenként legalább egy közgyűlés tartandó.

Részletes programot most nem közlünk, minthogy nagyjában ugy is ismeretes. Mihelyt azonban megindul az egyletek továbbbszervezése, gondoskodni fogunk róla. Az egyesület hivatalos lapját, az Unitárius Közlönyt, mely a D. F. Egylet egyetlen sajtóorgánuma, a fiókegyleteknek figyelmébe ajánljuk, (évi előfizetés = 30 leu) annál inkább, mert ugy a megszervezésre, mint a további egyleti működésre vonatkozó szükséges utmutatásokat is tartalmazni fogja. A megválasztott tisztikarok névsorát kérjük a legrövidebb idő alatt beküldeni.

Dr. Varga Béla,
főtisztár.

Az E. K. Tanácsból.

E. K. Tanácsunkban dec. 13 és 14 nap a novemberi Főtanács határozatai kerültek megbeszélés alá. Ezekről a Főtanács jegyzőkönyve fog rövid idő alatt teljes tájékoztatást nyújtani. Az iroda várja a jegyzőkönyv megrendelését. Számos személyi ügy mellett nagy megfontolást igényelt a pénzek jövedelmezővé tétele. A felsőrákosi papiház építésével sok baj volt, az elszámolással nem kevesebb van. A harangalapokat az egyházközségeknek leküldik, hogy gyarapítsák és szerezzenek újat az elnémult régi helyett. Sok baj van az idegen tanulók miatt, mert a korinány az első és második osztályba csak hitfelekezettit akar bebocsátni. Nem tiszteli a szülők legszebb jogát. Nagy dolog volt a Főtanácson s most már az egyházkörökön és községeken van a sor, hogy a Főtanács tagjait majd az új törvény szerint válasszák meg. 220 választott tagja lesz a Főtanácsnak a tisztviselőkön kívül. Fele (110) örökös, választja a Főtanács, a másik felét megosztva választják az egyházkörök és egyházközségek (55+55) 6—6 évre. A kolozsdobokai 2, aranyostordai 11, küküllői 4, marosi 6, kereszturi 11, udvarhelyi 10, felsőfehéri 4, háromszéki 5, a IX.-ik kettőt választ a körben s ugyanannyit az egyházközségekben. A tordai gimnázium immár csak „vo” épülete

főként folynak a tárgyalások. Reméljük, hogy elemi iskola és inasotthon lesz benne. A homoródujvalvi hívek harangot szereztek. — A Főtanácsi bizottságnak a nyomda-alapra 872 L.-ért köszönet, A néhai Biás István és neje hagyatéka felerészben az utódokat és fele az egyházat illette. Megegyezés jött létre. Az E. K. Tanács 1923-ban 23 ülésben 787 ügyet tárgyalt le. Az elnökiileg intézett ügyek száma ennek a kétszerese. A datki lelkészi birtokrészből az egyházközség vissza akar venni. E. K. Tanács az ügyet a körü közigazgatási bírósághoz utalta. A h-ujfalvi egyházközség híveinek harangra adott szép összegért (20-an 500—500 L.-t) meleg köszönetet nyilvánított.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Adjon Isten boldog új esztendőt!

Jóltevők ünnepe a kolozsvári unitárius egyházközségben. Igen szép sikerrel és hálával emlékezett meg a kolozsvári unitárius egyházközségünk jóltevőiről dec. hó 16-án. A megemlékezés egyfelől a délelőtti istentisztelet alkalmával Ürmösi Károly esperes-lelkész által tartott alkalmi egyházi beszéd keretében; másfelől a kollégium dísztermében d. u. 5 órakor tartott emlékünnepegy alakjában történt. Ez utóbbinak programja a következő volt: 1. Gyülekezeti ének. 2. Ima. 3. Püspök ur megnyitó beszéde. 4. Kelemen Lajos tanár megemlékezése az egyházközség azon jóltevőiről, akik az urvacsorai edényeket adományozták. 5. Az egyházközségi nőszövetség énekkarának éneke Ütő Lajos énekvezér-tanító vezetése alatt. 6. Néhai Gyulay László, az egyházközség volt buzgó gondnoka adományozott arcképeinek leleplezése, illetőleg ünnepélyes átvétele Ürmösi Károly esperes-lelkész által. 7. Főt. püspök ur bezárója. A következő hónapokban még néhány ilyen megemlékezés fog tartatni, — az egyházközség tölkérésére és javaslatára — a Dávid Ferenc Egylet és az Unitárius Irodalmi Társaság körében.

Szentgericzei Iszlay Gábor.

„Arad és vidéke“ unitárius leányegyházközségünket, valamint egyházunkat újabb nagy veszteség érte Szentgericzei Iszlay Gábor leányegyházközségi gondnok, egyházi tanácsos elhalálzásával, mely folyó évi november 25-én reggeli 1 órakor következett be az aradmegyei Ötvenesen a gróf Zselenszky uradalomban, hol uradalmi intézői tisztséget töltött be. Derekasán állotta meg helyét s ezzel ugy a székely, mint az unitárius névnek becsülést szerzett. Boldog volt, ha Erdélyről s unitárius vallásáról beszélhetett, ha azokat ismertethette az alföld sik mezején. 1864. évben Szentgericzen született. Neveltetését testvérbátyja Iszlay Márton irányította. A tordaí algimnáziumot végezte 1881. év szeptemberében jött Kolozsvárra, hol 1884. évben érettségit lett. Kolozsmonostori gazdasági akadémiára ment s 1887. évben tépett a grófi uradalom szolgálatába s ott is előkelő állásra érdeme-

sította magát. 1898 évben nősült, feleségül vette Gajdács Pál evangélikus lelkész Berta nevű leányát. Két fiu- és két leánygyermekkel áldotta meg a jó Isten. Mind a négyen kenyérkereső pályához érkeztek. Temetése 1923. nov. 26-án volt Arad előkelősége s az uradalomnak néhány százat kitevő közönségének részvétele mellett. A temetési szertartást a néhainak osztálytársa s egyik kebelbarátja, Gvidó Béla kükküllőköri esperes végezte. A derék férfiúnak az Unitárius Közlönyben is kegyelettel őrizzük emlékét. — C.

Elhunytak emléke. A kolozsvári unitárius egyházközségnek az év utolsó negyedében. Egyik legérzékenyebb vesztesége volt az egyházközségnek ez évnegyedben, egy nagyasszonyának, özv. *Hilibi Haller Rezsóné, szül. Groisz Kornéliának* október 22-én, 79 éves korában történt halála. Egy igen értékes, nagyrabecsült, köztiszteltben állott tagja veszett el az egyházközségnek. Anyai ágon unitárius belső-emberi családból származott, nagyatyja Szász Mózes kolozsvári lelkész volt s bizonyára ezen az uton örökölte azt az egyházas és vallásos buzgóságot, amely jellemének egyik fővonása volt s amely első helyen az istentiszteletek látogatásában, de az áldozatkészségben is öt példaadóvá tette. Az egyházközség értékes kle-nodium-gyűjteményéből egyik legbecsesebb és legszebb kivitelű urvacsorai borosztó kehely tanuskodik áldozatkészségéről. Szép családdal áldotta meg Isten, négy fiuval és egy leánnyal. Rendre mindeniket és férjét is elveszítette. Utolsó volt köztük Gusztáv, Kolozsvár jeles polgármestere, akit az a bánat ért, hogy a város kulcsait át kellett nyújtania a román kormány megbízottjának. Az édes anyát vallásos hite megtartotta szép életkora végéig, midőn rövid pár óra alatt elpihent örökre. Két unokája maradt, dr. Engel Gábor leányai, Ella és Lili, akik a jó nagyanya emlékét azzal kívánták megörökíteni, hogy 2—2000 leu alapítványt tettek nevére, egyiket az unitárius leányotthonnak, a másikat az egyházközségeknek. Tiszteljük a hű nő emlékét! — Elhunytak még: *Veress Antal* nyugalmazott szolgabíró 73 éves, id. *Toroczka József* földész 91 éves korában. (Ez utóbbi 24 unokát és 12 dédunokát hagyván maga után.) Továbbá: *Farkas Mihály* 52 éves, *Deák Mihály* szállító 78 éves, *Radó János* ács 67 éves, *Székely Árpádné* szül. Váradi Anna 55 éves, özv. *Mezei Károlyné* szül. Simándi Zsuzsánna 86 éves, *Gothárd Miklós* 56 éves, *Fekete Gyuláné* Kuncz Ila 49 éves, férje és három gyermek gyászolja. Megdöbbenéssel értesülünk épp lajzártaikor *Orbán Lajos* ujszékelyi lelkész haláláról.

Két kis tanuló halálát kell szomorúan hírül adnunk. *Istvánffy Géza* első gimn. osztályos élénkeszü, kedves kis fiut elvitte a könnyen szerzett tüdőgyulladás iskolánkból, ahol született s ahol testvéreivel együtt akkor is elevenséget csináltak, amikor néma volt a nagy épület. *Barabás Lacika* már V-ikes volt. Dr. Barabás Ábel jeles tanárunk, a gazdagon termelő író, igen jeles fia, aki először atyját, majd anyját veszítette el s most ő is magával vitte tanárai és rokonai nagy reménységét.

Magyarsáron. Az Unitárius Közlöny 12. sz. közölt tudósítást kiegészítjük azzal, hogy a szép sikerrel közreműködött dalárdát ifj. Miklós János tanító tanította be és ő vezényelte. Elismerés és köszönet érte.

Veszteségeink a háboru következtében. Magyarország területéből csakis 27 százaléka maradt meg, tehát majdnem csak egy negyedrésze. Az elvett területekből kapott négyzetkilométerekben számítva Csehszlovákia 62.439, Románia 102.181, Jugoszlávia 63.392, Ausztria 4.104, Fiume 21 kmt. A lako ságból Rom. 5.236.305, Jugoszl. 4.138.680, Ausztr. 296.650. Fiume 49.806 lelket az 1920 évi adatok szerint. Az unitárius egyház vesztesége is aránylag épp oly nagy mint a Magyarországé, mert kisajátítással elveszett: Bányabükk 491.1173 hold, Pusztaszentmárton 276.1199 hold, Bágyon 310.558 hold, Vajdahunyad 20 hold, Bun 1384 hold, Lodomos 1097.496 hold, Alamor 2367.920, Pusztaszentmiklós 574.920.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába november 20-tól december 20-ig előfizettek *1923-ra*: dr. Fekete Gyula Marosvásárhely 100 L., dr. Elekes Domokos Székelykeresztur, Sikolya Józsefné, Jakabfy Lajosné Székelyudvarhely, dr. Fekete Sándor, dr. Ferenc Áron Kolozsvár, Nagy Ferenc, Pataki András Várfalva, dr. Pál Gáborné, özv. Velits Károlyné Torda, Ürmösi Károly Kolozsvár. *1924-re* fizettek: 13 előfizető Városfalva, Székely Mózes, Borbély István, Molnár Albert, Gyergyói Mózes Aninosza, Kozma Béla Bethlenszentmiklós, Tamás Ignácné Parajd, B. F. Nagy József, Szabó Rebeka, Fodor László, Kl. Nagy Sándorné Szabéd, Pálffy T. Ferenc, Barla Károly, Létay Károly, Pataki András Várfalva, özv. Velits Károlyné, Nagy Balázs, Spos Gábor, Katona István, Fodor Károly, Borbély Miklós, Derzsi Diomokos, Szatmári József, Lőrinczy Dénes, Unitárius Egyházközség, Teslák Tinka Torda, dr. Balg István, Pap Miklós Aranyosbánya, Kovács József Nagyvárad, Botár István Kolozsvár, Ütő Sándor Árkos, özv. Kriza Sándorné Sepsiszentgyörgy. *Alapítói díjban* fizetett a várfalvi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet 50 leut. — *Gálfy Lőrinc* pénztárnok.

A kiadóhivatal felkéri városi olvasóinkat, hogy az utca román nevét sziveskedjenek bejelenteni, mert e miatt több lapot visszaküld a posta.

Megjelent az Unitárius Keresztény Népnaptár 1924. évre Szerkesztette: Báró József. Közreműködtek: Sigmond József és Bedő Miklós. Van ebben a könyvben minden, amit bárki is naptártól várhat.

A vallások jövője ma mindenkit nagyon érdekel, mert a háboru s az újabb politikai áramlatok olyan nagy eltolódásokat okoztak a gondolkozásban, a hitben és a szervezetekben is, hogy jó lesz tájékozódni a jövő felől. Erre a célra igen alkalmas Gálfi Lőrincz teológiai tanár felolvasása a *vallások jövőjéről*. Kapható Kolozsvárt a Dávid Ferencz Egylet irodáján 2 leuért.

Hirdetés. Telmann Béla uridivat termében **papipalástok** mérsékelt áron készülnek, mely célra a szabályszerű anyag állandó raktáron van. ☐ **Brassó, Cópiac 1. szám.**

Házasság. Abrudbányay Ervin férjhez ment Csathó Pál erdőtanácsoshoz a Jósika-uradalom jószágigazgatójához. Dr. Abrudbányay Géza ügyvéd házassági frigyre lépett Rakovszky Gabriellával. Mindkét pár egyházunk áldásában részesült. Kivánunk boldogságot az új pároknak.

Változás a lelkési karban. Lupény-Vulkánba ifj. Lőrinczy Dénes akadémitát, csere utján Boldogfalvára Máthé Mihályt, helyébe H. Keményfalvára Kelemen Sándort a főt. püspök ur kinevezte.

Olvasóinkat az 1924. év folyamán több kedves meglepetésben fogjuk részesíteni. Közlebről egyik szám a *régi lengyel unitáriusoknak* lesz szentelve, akiknek utódaik még mindig vannak Kolozsvárt és vidéken is. Hálásan vesszük, ha olvasóink ilyen utódokra fölhevítik a figyelmünket.

Aki szaporítja, az Unitárius Közlöny előfizetőit, hozzájárul ahhoz, hogy lapunk változatosabb és nagyobb legyen.

Minden régi olvasónak megküldjük az Unitárius Közlöny első számát, de a többit csak a beküldött nevekre. Lapunk barátai sziveskedjenek buzgólkodni.

Felhívás! Az unitárius Irodalmi Társaság az „Unitárius Zenei Közlöny” 2-ik számának kiadását határozta el. Akiknek sajtát szerzeményü egyházi enekeik vannak, címekre még január hónapban küldjék be. Akik a zenei közlönyt megvenni óhajtják, egy lapon közölik, hogy hány darabra van szükségük, mert csak annyi példányt készítettünk, ahány megrendelő lesz.

Utő Lajos.

Hivatalos közlemények.

I. Emlékeztető az Unitárius Közlönyben meg nem jelent decemberi köriratokról. 853—1923. Régeni Áron és Patakfalvi Zsigmond iskolalátogatók jelentéseivel kapcsolatos intézkedések iskolaszékekhez. Jelentések nem küldendők. — 1995—1923. Körirat iskolaszékekhez tanítók román nyelvtudása tárgyában. Jelentések küldendők a vételtől számított 3 nap alatt. — 1962—1923. Körirat esperes és lelkész afiaihoz az egyetemes egyházi adó tárgyában. Kimutatás küldendő január 30-ig. — 2076—1923. Körirat az amerikai szeretetadomány tárgyában azon egyházközségekhez, melyeknek testvéregyházuk van. Jelentések küldendők január 15-ig.

II. Értesíti E. K. Tanács ezuton lelkész afiait, hogy a születési anyakönyvi kivonatok nyomtatványai román-magyar szöveggel elkészültek s darabonként 2 leuért, ugyszintén az iktói jvek 3 leuért az E. K. T. irodán megrendelhetők.

III. 2155/1923. Körlevél esperes, lelkész, tanító és egyháztanácsos afiaihoz. Az új esztendő küszöbén a Dávid Ferenc Egylet elnökségének felkérésére felhívom kedves afia figyelmét arra az igazán sajnálatos körülményre, hogy az Unitárius Közlöny c. lapunk, mely éppen arra van hivatva, hogy a vallásunk és egyházunk iránti ragaszkodást és érdeklődést falusi hiveink körében tartsa ébren és ápolja, sok egyházközségünkben nincs az elvárható mértékben elterjedve. Ezért arra kérem esperes, lelkész, tanító és összes egyháztanácsos afiait, hogy vegyék ez ügyet szívükre és igyekezzenek minél több előfizetőt gyűjteni az Unitárius Közlöny-re, melynek évi előfizetési díja 30 Leu. Kolozsvárt, 1923. XII/30. — *Ferencz József* unitárius püspök.

Nyomatott „Korvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.